

LISA 3

MÄNGU- JA SOTSIAALSED OSKUSED

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet ja oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus. Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavaid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

Lapse eeldatavad arengutulemused

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 1,5-3 aastane laps:

- oskab matkida igapäevaolukordi ja jäljendada mängus täiskasvanut;
- suudab tegeleda pikemalt ühe mänguasjaga, mäng muutub püsivamaks;
- oskab laduda klotsidest torni, paneb kühvliga liiva ämbrisse ja teeb õpetaja abiga liivast vorme;
- oskab mängida „Leia samasugune” tüüpi õppemänge;
- oskab mängida lihtsaid lauamänge;
- oskab mängida kaaslasega kõrvuti;
- oskab kasutada erinevat mängumaterjali, mängides nii realistlike lelude kui ka asendusmänguasjadega;
- saab aru, et inimestel võivad olla tema omadest erinevad tunded ja emotsioonid;
- osaleb täiskasvanuga ühistegevustes, tegutseb teiste lastega kõrvuti;
- jagab oma asju mõnikord ka teistega;
- eeskuju toel järgib tähtsamaid sotsiaalseid reegleid (tänamine, teretamine, hüvastijätt).

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 3-4 aastane laps:

- oskab tegutseda rollile vastavalt (näiteks mängib ema, autojuhi või müüja tüüpilisi tegevusi);
- oskab valida sobivaid mänguvahendeid;
- on kujunenud huvi erinevat mänguteemade vastu (nt. lasteaed, kool, kauplus jne.);
- oskab rääkida eri rolle mängides erineva hääletooni ja ilmekusega;
- oskab ühendada koosmängus oma mänguhuve teiste huvidega;
- suudab kuulata täiskasvanu emotsionaalselt esitatud lühikesi lugusid (lavastusmäng), jätab meelde üksikuid kergemaid lauseid ja imiteerib kuulnud loo tegelaste häälotsusi;
- oskab mängida lihtsamaid ehitismänge väikestes rühmades, jagab omavahel ehitusmaterjali, kooskõlastab mängutegevusi ja saavutab ühise tulemuse;
- arvestab reegleid mängudes ja tegevustes, mida juhib täiskasvanu;
- püüab vahel teisi abistada ja lohutada; tal on ettekujutus teiste inimeste tunnetest ja mõtetest;
- osaleb lühikest aega ühistegevuses eakaaslastega;
- saab aru lihtsamatest seltskonnas käitumise reeglitest ning järgib neid igapäevases suhtluses; püüab täita kodukorra reegleid.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 4-5 aastane laps:

- oskab kombineerida oma mängudes erinevatest allikatest saadud teadmisi (õppekäigud, vaatlused, kirjandus, TV, jne.);
- oskab rollimängudes täita kindlaid rolle ja nendele omaseid tegevusi;
- oskab enne mängu kokku leppida mängu teemas ja vajaminevates vahendites;
- oskab kuulnud jutu põhjal mängida lavastusmänge, annab edasi tegelastele iseloomulikke häälotsusi, käitumist ja tegevuse sisu;
- oskab enne tööle asumist kavandada kuidas ja mida ehitada, viib tegevuse lõpuni;

- oskab täita kokkulepitud mängureegleid;
- oskab teha eesmärgi saavutamiseks koostööd, jagab ja vahetab;
- mõistab teiste inimeste tundeid ja soove;
- oskab arusaamatusi lahendada verbaalselt;
- oskab käituda, arvestades reegleid.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 5-6 aastane laps:

- oskab mängus probleeme lahendada;
- oskab mängida võistlusmänge, tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust;
- oskab mängida koos teiste lastega ühismänge, mis nõuavad rühmas otsustamist, endale rollide võtmist, ausat mängu;
- oskab teist last mängus kiita, toetada või aidata;
- oskab välja mõelda ja jutustada mõnda lugu;
- oskab kasutada erinevate mängude vahendeid uue mängu loomiseks;
- oskab vestluses oma järjekorda oodata;
- oskab nimetada ja järgib püsivalt kõiki oma rühma reegleid.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- on suuteline mängule keskendumiseks;
- oskab rakendada mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;
- oskab algatada erinevaid mänge ja arendab mängu sisu;
- oskab täita mängudes erinevaid rolle;
- oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada ja järgib mängureegleid;
- oskab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus;
- oskab kasutada mängudes loovalt erinevaid vahendeid;
- püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;
- tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu;
- hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise;
- järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme; osaleb rühma reeglite kujundamisel;
- saab aru oma-võõras-ühine tähendusest;
- mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
- oskab selgitada oma seisukohti.

TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse- taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Lapse eeldatavad arengutulemused

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 1,5-3 aastane laps:

- oskab leida tegutsemisajendit, kavandada ja organiseerida tegevusi täiskasvanu abiga; saab aru lihtsamatest suulistest korraldustest;
- suudab keskenduda tegevusele lühikeseks ajaks;
- oskab tegutseda nii konkreetsete asjadega kui ka neid kujutavate sümbolitega (pilt, mänguasi);

- oskab korrata ja jäljendada varasemaid tegevusi, mida on lasteaias koos õpetajaga õppinud;
- on omandanud sõnavara, mis võimaldab tal ennast väljendada;
- osaleb dialoogis;
- saadab oma tegevust kõnega;
- omandab uusi seoseid, mõisteid ja teadmisi korduva tegevuse, aktiivse tegutsemise ning mängu kaudu.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 3- 4 aastane laps:

- oskab osaliselt oma tegevusi kavandada ja organiseerida ning tegutseda iseseisvalt otsese juhendamiseta;
- saab tänu keeleoskusele uut teavet, uurib ja esitab küsimusi;
- osaleb ühistegevuses ning teeb koostööd teiste lastega;
- oskab liigitada lihtsamate üldmõistete või mitme tunnuse järgi;
- suudab keskenduda tegutsedes mitmele nähtavale ja eristavale tunnusele ning jaotada oma tähelepanu;
- saab aru arvumõistest ja huvitub tähtedest;
- omandab uusi teadmisi praktiliste olukordade, kogetud emotsioonide, kujutluste ja kõne kaudu.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 4-5 aastane laps:

- korrigeerib oma käitumist täiskasvanu abiga, väljendab oma emotsioone sobivalt;
- oskab tegutseda koos teistega;
- oskab lahendada ülesandeid ja probleeme ning saavutada kokkuleppeid;
- katsetab ja uurib erinevaid võimalusi, kasutades nii sümboleid, kujutlusi kui ka reaalseid esemeid ja objekte;
- osaleb erinevat liiki mängudes ja loovtegevustes;
- oskab rääkida olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus ning fantaseerida;
- suudab keskenduda huvipakkuvale tegevusele kuni kaksikümmend minutit;
- oskab vaadelda ning märgata detaile, olulisi tunnuseid ja seoseid;
- kasutab teadmiste omandamisel ja kogetu meenutamisel lihtsamaid meeldejätmise viise
- (mälustrateegiaid).

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 5-6 aastane laps:

- suudab tegevusi kavandada, eesmärgi seada ja tegevusi lõpule viia;
- oskab arutleda kõlbelistel teemadel;
- saab aru esemete omavahelistest suhetest ruumis;
- saab aru esemete omaduste muutumisest ajas;
- oskab kasutada oma teadmisi nii sarnastes kui ka uudsetes olukordades;
- suudab keskenduda tegevusele vähemalt 20-30 minutit;
- järgib ühistegevustes reegleid ja suudab neid selgitada.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;
- mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;
- tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi;
- kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni;
- tegutseb uudses olukorras täiskasvanu juhiste järgi;

- suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada;
- kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.

ENESEKOHASED OSKUSED

Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

Lapse eeldatavad arengutulemused

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 1,5-3 aastane laps:

- osaliselt on kujunenud enesetunnetus ja eneseteadvus, oma mina;
- saab hakkama esmase eneseteenindamisega;
- oskab iseseisvalt süüa ja juua;
- oskab kasutada tualetti;
- oskab väljendada tugevaid emotsioone;
- oskab mõningates igapäevastes olukordades valikute üle ise otsustada ning üritab neid ka ellu viia (näiteks leida endale soovikohast mängu);
- täidab igapäevarutiini.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 3-4 aastane laps:

- saab aru valetamisest kui taunitavast käitumisest;
- saab hakkama eneseteenindamisega, tal on kujunenud tualetiharjumused;
- väärtustab oma saavutusi;
- väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone, oma soove, tahtmisi ja seisukohti ning püüab jõuda kokkuleppele;
- tahab olla iseseisev.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 4-5 aastane laps:

- on igapäevastes tegevustes iseseisev;
- oskab väljendada oma emotsioone ja räägib nendest;
- suudab osaliselt vastutada oma tegevuse eest;
- oskab avalikus kohas sobivalt käituda ning teab, mida tohib, mida mitte.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 5-6 aastane laps:

- oskab leida lahendusi probleemidele;
- oskab panna ennast iseseisvalt riidesse;
- oskab kasutada õigesti söögiriistu;
- teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda;
- oskab püstitada eesmärgid ja neid ellu viia.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7 aastane laps:

- suudab oma emotsioone sobival viisil väljendada;
- kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi;
- oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele, vastutab oma käitumise eest;
- tegutseb iseseisvalt, algatab mängu ja tegevusi;
- saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused;
- oskab riietumisel siduda paelu;
- kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.